

עיונים באורות התורה

פסקה ב' - דברי תורה ודברי סופרים

נכתב בסייעתא דשמיא
על ידי

חגי קורץ
שלמה ליפשיץ

ישיבת מרכז הרב, ירושלים

פסקה ב' - דברי תורה ודברי סופרים

תורה שבעל פה מנחת בעצם אפיה של האומה, שמצאה את ברכתה על ידי הגלוי השמימי של תורה שבכתב. בהתגלותה נמוכה היא תורה שבעל פה מתורה שבכתב. כי הרי הגורם הראשי למצא את נתיבתה היא התורה שבכתב, היחש העליון של האמה עם האלהות העליונה, עם המגמה של המגמות, עם הנצח וההוד שבעולמים ומלמעלה של כל כללותם. אבל בצורה הפנימית הלא התורה נתנה לישראל בשביל סגלתם הפנימית העליונה, הרי גרמה סגלה אלהית גנוזה זו להופעת תורה מן השמים עליהם, ונמצאת עליונה תורה שבעל פה בשרשה משרש תורה שבכתב, "חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה"

פתיחה

בפסקה א' למדנו שתורה שבכתב היא דבר ה', תורה שבע"פ היא הצורה הישראלית שהתורה תקבל בעוה"ז.
לדרך זו נראה פשוט שתורה שבכתב היא העיקר, ותושבע"פ אינה אלא גירסא אנושית נמוכה לתורת אמת.
למרות זאת, בפסקה שלנו הרב טוען שתושבע"פ עליונה יותר מתורה שבכתב, והדברים צ"ב.

כדי לברר את הסוגיא, אנו נפתח את הדין ונעלה כמה שאלות יסודיות:

- א. תורה שבע"פ - תורה אנושית, לכתחילה או הכרח המציאות?
- ב. מי גדול - תורה שבכתב או תורה שבע"פ?
- ג. ישראל ותורה - מי המטרה ומי האמצעי?
- ד. 'חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה' - הייתכן?!
- ה. מה החידוש בהסבר הרב למושג זה?

מקורות:

- א. תמורה טז. 'אמר רב יהודה...'
- ב. ישראל ותורה מי קודם?
בראשית רבה א, ד; [תנא דבי אליהו פרק יד; ילקוט שמעוני דברים סי' תתעב].
מהר"ל תפארת ישראל פרק לג
- ג. חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה" - ירושלמי ע"ז פ"ב ה"ז.
ביאורי הראשונים: דרשות הר"ן דרוש שביעי (ד"ה כי עיקר- ד"ה והרב רבינו יונה).
[שערי תשובה שער ג ד- ח].
- ד. אדר היקר (עמ' לח בסופו 'תדע' - סוף עמ' מ')

תוכן

- א. מי בשביל מי, תורה שבכתב / שבע"פ?
- ב. תושבע"פ - לכתחילה או דיעבד?
- ג. ישראל תכלית העולם
- ד. תוקף דברי סופרים - קבלת האומה
- ה. חביבין דברי סופרים
- ו. סיכום

א. מי בשביל מי, תורה שבכתב / שבע"פ?

בפסקה שלנו הרב עושה מהפך בהבנת היחס בין תורה שבכתב לשבע"פ. אע"פ שבמציאות קדמה תורה שבכתב, ותושבע"פ באה לפרש אותה, אך באופן פנימי ומהותי תושבע"פ עליונה יותר. הרב מגלה לנו חידוש גדול, תושבע"פ אינה הורדה למציאות של תורה שבכתב, אלא להיפך, תורה שבכתב מוציאה לפועל את נשמת כנסת ישראל – תושבע"פ. מה המקור לדברים מחודשים אלו, ומהם ההשלכות שלהם?

למדנו בפסקה א' שכל דבר אנושי מוכרח הוא להיות סובייקטיבי, וע"כ יש תושבע"פ המתאימה לבני אדם. אך היא גופא, מדוע התורה ירדה מן השמים ונמסרה לידי בני אדם, הלא טוב לנו לקבל תורה שכל כולה אלוקות ושמימיות?

ב. תושבע"פ - לכתחילה או דיעבד?

ניתן להבין שאין בכוחו של בן אנוש לקבל ולהשיג חכמה עליונה שכזאת, וע"כ בדיעבד ירדה התורה למדרגת כלי הקיבול האנושי- הסובייקטיבי. אך נראה שאין זה תהליך דיעבדי, כי אם מגמה וכוונה אידאלית, וכך צריך להיות. ולכאורה הדבר מוכח מגמ' מפורשת (תמורה טז.) וז"ל:

אמר רב יהודה אמר שמואל שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה אמרו לו ליהושע שאל א"ל לא בשמים היא אמרו לו לשמואל שאל אמר להם אלה המצות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה אמר ר' יצחק נפחא אף חטאת שמתו בעליה נשתכחה בימי אבלו של משה אמרו לפנחס שאל אמר ליה לא בשמים היא א"ל לאלעזר שאל אמר להם אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה

עמ"י היו במצב שיש להם נביא ויכולים לשאול ולקבל תורה מהשמים, אך יהושע ושמאל מסרבים לקבל תורת שמים, לאחר שירדה התורה לעולם, היא נמסרה להכרעת חכמי ישראל ואינה בשמים יותר¹, וע"כ חכם עדיף מנביא שיש בכוחו להכריע הלכות. ומבואר שהכרעת חכמי ישראל אינה רק במצב של חוסר ברירה שאין לנו נביא ורוח הקודש, אלא לכתחילה, אפי' יעמוד נביא וירצה להוריד הלכות מהשמים לא נקבל ממנו, דהתורה ירדה לעולם ונמסרה לחכמי ישראל.

נמשיך את המהלך ונלמד, שלא רק תורת האדם נקבעת ע"פ הכרעת חכמי ישראל, גם בעולמות העליונים נקבעת ההלכה ע"פ חכמי ישראל, כמבואר בגיטין ו: ותזנה עליו פילגשו רבי אביתר אמר זכוב מצא לה רבי יונתן אמר נימא מצא לה ואשכחיה רבי אביתר לאליהו אמר ליה מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא אמר ליה עסיק בפילגש בגבעה ומאי קאמר אמר ליה אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר...² והדברים מרפסן איגרי, הקב"ה מקבל את הכרעת חכמי ישראל!

פשוט הוא שלפי ההבנה שתורה שבע"פ היא רק הכרח מציאותי לקבלת התורה בעולם, לא תתכן אפשרות זו של הכרעת תורת אמת בשמים ע"י תורת האדם, וא"כ מוכח שהתורה נמסרה לבני אדם- 'לא בשמים היא' לא באופן דיעבדי אלא לכתחילה, כאידאל עליון. וצריך להבין מדוע.

ג. ישראל תכלית העולם

המהר"ל (תפארת ישראל פרק לג³) עוסק בסוגיית הביטויים המגשימים בתורה, 'וירד ה' על הר סיני' ותרגם אונקלוס 'וירד'- 'אתגלי', והביא את דברי הרמב"ם שכוונתו להרחיק את הגשמות.

וכתב על כך המהר"ל:

כל הדברים אלו אינם מביאים גשמות, כי מה שאמר הכתוב וירד ה' על הר סיני וכיוצא בזה הם נאמרים כלפי האדם, כי כך נמצא השם יתברך אצל האדם שהיה יורד מן השמים על הר סיני, וכיון שכך הוא אצל האדם אף כי באמת עצמו אין הדבר כך רק שכך נמצא אל האדם, יאמר עליו כפי מה שהוא נמצא אל האדם... כי ראוי שיהיה נאמר על השם יתברך כפי אשר הוא יתברך נמצא אל האדם, וכפי אשר מקבל האדם כך נאמר עליו. כי כאשר תמצא כי האדם שקרא שמות לכל וכדכתיב (בראשית ב') וייצר ה' מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, הרי כי הש"י הביא התחתונים אל האדם והוא יקרא להם שמות וד"ז ענין מופלג כי דוקא ראוי האדם שיקרא שמות, כי הנמצאים יקרא להם

¹ וראה בנפש החיים (שער א, כא- כב) שהאבות עבדו את ה' ע"פ השגותיהם בעולמות העליונים, אך מרגע שירדה תורה לעולם, אין לנו לקיים מצוות ע"פ העליונים, אלא רק ע"פ תורת משה שנמסרה בסיני.

² וכן מצינו בב"מ פו. ובדוכתי טובא.

³ תורה רבה ליד"ג דביר שרביט הי"ו, שהעיר את עיני וליכי לדברי המהר"ל ולענינים נוספים.

שמות מתחלפים לפי אשר הם מתיחסים אליהם, כי האויר נגד המים נקרא חם ונקרא קר בערך האש שהוא חם יותר, וכן כל הדברים נקראים בשמות כפי ערך הדברים אשר הם מתיחסים אליהם, והנמצאים כלם הם מתיחסים אל האדם אשר הוא עיקר בתחנתונים, ולפיכך האדם קורא שמות כפי אשר הם מתיחסים אל האדם לא כפי אשר מתיחסים לדבר זולת זה. ויותר מזה אף שמו יתברך נקרא כאשר הוא אל האדם:

המהר"ל מחדש שאין משמעות למציאות בעולם אלא ביחס לאדם, הכל נברא בשביל האדם, האדם הוא עיקר המציאות, ולכך השם- המהות נקבעת לא לפי הערך העצמי של היצורים, כי אם לפי הערך שלהם ביחס לאדם.

לא רק ביחס ליצורים האדם קורא שמות, כי אם גם ביחס להי"ת, גם גילוייו בעולם ראוי הוא להיות ביחס לאדם.

ונראה להמשיך את המהלך, ולהבין שגם התורה ראויה היא להיות ביחס לאדם, כיון שהאדם הוא עיקר הבריאה והתורה נבראה בשבילו ולא להיפך⁴, והדברים מפורשים במדרש רבה (בראשית א, ד) וז"ל:

בראשית ברא אלהים ששה דברים קדמו לבריאת העולם יש מהן שנבראו ויש מהן שעלו במחשבה להבראות התורה וכסא הכבוד נבראו... האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להבראות...

מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר משל למלך שהיה נשוי למטרונה אחת ולא היה לו ממנה בן פעם אחת נמצא המלך עובר בשוק אמר טלו מילנין וקלמין זו לבני והיו הכל אומרים בן אין לו והוא אומר טלו מילנין וקלמין זו לבני חזרו ואמרו המלך אסטרולוגוס גדול הוא אלולי שצפה המלך שהוא עתיד להעמיד ממנה בן לא היה אומר טלו מילנין וקלמין לבני כך אילולי שצפה הקב"ה שאחר כ"ו דורות ישראל עתידין לקבל את התורה לא היה כותב בתורה צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל...⁵

מדרש זה, מלמדינו על היחס הנכון בין התורה לישראל.

⁴ וכן מבואר מהמימרא המפורסמת בקידושין 'בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין', ומבואר שתחילה ישנו יצה"ר- עוה"ז, ורק בשבילו באה התורה, וראה בכלי יקר (ויקרא כג, טז) וז"ל:

והיו בב' הלחם החמץ אשר היצה"ר נמשל בו, כי בלשון רז"ל (ברכות יז.) הוא נקרא שאור שבעיסה לפי שבמקום שהתורה מצויה שם אין היצה"ר יכול להזיק כארז"ל (קידושין ל ע"ב) אמר הקב"ה בראתי היצה"ר בראתי לו תבלין דהיינו התורה, ואלמלא היצה"ר לא היה הקב"ה מוריד התורה מן העליונים אל התחתונים כי בטענה זו נצח משה רבינו את המלאכים כשאמרו לפני הקב"ה חמדה גנוזה יש לך כו' ואתה רוצה ליתנה לב"ו, והשיב להם משה כלום יש יצה"ר ביניכם כו' (שבת פח ע"ב-פט.) ור"ל שהיה צורך ליתן התורה אל התחתונים כדי ליתן להם תבלין על היצה"ר הכרוך בהם למלא חסרונם לכך נאמר חמץ תאפינה

⁵ כעיי"ז מצינו בתנא דבי אליהו (פרק יד)

אמר לי רבי שני דברים יש בעולם ואני אוהבם בלבבי אהבה גמורה ואלו הן תורה וישראל אבל איני יודע איזה מהם קודם אמרתי לו בני דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה שנאמר (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו וגו' אבל אני אומר ישראל קדמו שנאמר (ירמיה ב) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה משל למלך שהיה לו אשה ובנים בתוך הבית וכתב את האגרת אל המקום שאשתו ובניו שם אלמלא אשתי ובני שלי שעושין לי נחת רוח בתוך הבית החרבתי את המקום כך אלמלא הם ישראל לא נברא העולם ונחרב העולם לכך נאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתה ונאמר ה' קנני ראשית דרכו וגו'

אמת היא שהתורה נבראה בפועל לפני העולם ולפני ישראל, אך מחשבתן של ישראל קדמה לכל כמבואר במדרש.

ונראה דהמשל מסביר את הדברים באופן נפלא, הקב"ה רצה לברוא את עמ"י - 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו', ולשם כך הכין עולם ותורה, אך התכלית היא עמ"י. התורה ניתנה בשביל ישראל, כדי שעמ"י יגלה את עצמותו האלוקית, וזהו ע"י התורה. בפועל לא יתכן שיהיה עמ"י לפני התורה, וע"כ בפועל נוצרה התורה תחילה, אך בעולם המחשבה - הייעוד - והערך, עמ"י קודם.

עכשיו ישנה הבנה חדשה ועמוקה יותר ללשון הברכה: 'וחיי עולם נטע בתוכנו' - זוהי תושבע"פ, כל סיבת חיי העולם, שורש קיום כל העולמות הוא הקדושה של כנסת ישראל, האלוקות הגנוזה באומה - בתוכנו, וזוהי תושבע"פ.

תושבע"פ אינה רק מתנה שניטעה בעמ"י לאחר ירידת תורה שבכתב לעולם, אלא אדרבא קדושת נשמת ישראל - תושבע"פ קדמה במחשבה, ובשבילה נוצרה תורה שבכתב.

הרב מלמד אותנו שלעמ"י ישנו אופי אלוקי פנימי, נשמת- סגולת ישראל, והוא זקוק לדבר ה' חיצוני שמימי שיגלה אותו, וזהו השילוב בין תורה שבכתב מלמעלה, לתושבע"פ שהיא צורת האומה. ואע"פ שבראיה חיצונית תורה שבכתב עליונה יותר, אך באופן פנימי תורה שבע"פ - אופיה של האומה הוא הקודם והוא העיקרי.

ניתן היה להתיחס להלכה של 'אחרי רבים להטות', רק במובן הכרחי- דיעבדי, כדי שלא ירבו מחלוקות ולא תעשה התורה כשתי תורות, אך לפי"ד נראה שזוהי הצורה האידאלית, הקב"ה הוריד את התורה לעולם בשביל עמ"י, צורתם של ישראל היא התכלית, וע"כ לא אכפת לך האם המחשבה של המלאכים או פמליא של מעלה סוברת אחרת, התורה מיועדת לצורתם של ישראל, וע"כ הכרעת הרוב - הצורה של ישראל היא המכרעת.⁶

אם נחזור למשל שהבאנו בפרק הקודם, ובו דימינו את התורה שבכתב למים הנשפכים ומקבלים את צורתה של הכוס (עמ"י), עתה אנו משנים את ההבנה, התורה היא הבגד שנוצר כדי לשמש את בנו של המלך, ועל כן יש להתאים את הבגד לתכונות של בן המלך.

ד. תוקף דברי סופרים - קבלת האומה

נראה שמתוכנה זו, שהתורה נועדה בשביל ישראל, ומחשבתן של ישראל קדמה לעולם, נגזרת הבנה חדשה בפסיקת ההלכה.

למדנו שהתורה מוכרעת ע"פ חכמי ישראל, וגם הקב"ה מקבל את דבריהם של חז"ל. אך צריך להבין מהו התוקף של דברי חכמינו.

⁶ הכרעת הרוב אינה תמיד לפי השכל החד והמפולפל ביותר, לעיתים ההכרעה ע"פ הגישה הפשוטה והנתפסת יותר אצל בני אדם, וראה לדוגמא את מח' ב"ה ובי"ש, דאע"פ שבי"ש מחדדי טפי, אך הלכה כבי"ה שהיו ענוותנים ומתאימים יותר למציאות, וראה בדברי הרב זצ"ל בעין איה בענין זה. עוד יש ללמוד מכאן על חשיבותו של מנהג שהתקבל בעמ"י, כיון שענינה של תושבע"פ היא צורתן של ישראל, יש ערך עליון לקבלת האומה.

הרב זצ"ל (אדר היקר עמ' לט- מ) מסביר את תוקפה של ההלכה מכח קבלת האומה: תדע שהרי אנחנו מקיימים באהבה מנהגי ישראל שאנו יודעים שלא נצטוינו בהם ע"פ שום נבואה, והכל מפני חבתה של אומתנו, אהבתה וכבודה החביב עלינו, בחבה של קדושה אלהית עלינו. וכן **כל מצות חכמים שאנו מקיימים, היסוד העקרי שלהן היא קבלת "הגוי כולו", שהיא כבוד האומה** והשפעתה ההיסטורית הניצחית האלהית החביבה, שכל מה שהיא יותר מתענת היא יותר מתחבבת ומתגלה בתוכה יותר הרצון והצביון הכללי של האומה בכללה. **ואע"ג "דאסמכנהו רבנן על לא תסור" מ"מ היסוד הברור הוא קבלת האומה**, כמפורסם משום דאיכא "הגוי כולו" דוקא, היינו שנתפשט הדבר ברוב ישראל. ושיטת הרמב"ן נודעת שאין לאו דלא תסור שייך בעקרו לדברי סופרים ממש, ומ"מ הם חביבים על ישראל ומתקיימים באהבה...

אבל היסוד הקיים עדי עד, הוא רק קבלה האומה לדורותיה בדרכי חייה, והגנו רואים, למשל, שחרם דרגמ"ה במקום שנתפשט הוא חזק ואמיץ בלב האומה כשאר אסורי תורה, אע"פ שלא היה לא תנא, ולא אמורא, אלא מפני שנתחברה לו הסכמת האומה עכ"פ במשך הדורות, "וכל המוציא את עצמו מן הכלל, כפר בעיקר". ובודאי אין קיום המעשי של תורה שבכתב מחויב פחות, מצד יסודו הלאומי, מתורה שבע"פ ודברי סופרים, שעליהם נאמר "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה", שיסודה הוא **החשיבות האלהית הנמצא באומה זו, היחידה ונפלאה בזה מכל העמים**, ונכלל בזה ג"כ הצד שבע"פ שיש בכתב, דהיינו קבלת האומה בכללה ויתרונה האלהי הבולט מכל תולדתה ומפעולתה לעין כל.

כלומר, אין כוחם של חכמים מחמת חכמתם בלבד, אלא מחמת היותם מיציגים את האומה הישראלית ומחמת שדבריהם התקבלו באומה, וקבלת האומה היא המחייבת. ועל כן דברי חכמים שלא התקבלו באומה – תקנה שלא התפשטה, אינם קיימים, ודברים שהתקבלו כחרם דר' גרשום, קיימים וחמורים כאיסור תורה.⁷

דברים אלו הם המשך ישיר לדברי הרב בפסקה שלנו, שעיקר תכלית התורה היא עמ"י, וע"כ ההכרעה תלויה בחכמי ישראל שכוחם נובע מקבלת האומה.

וכע"ז כתב הרב חרל"פ (לחם אבירים עמ' יט, ושם כב) 'כל מה שנחל בקרב ישראל ונתקבל הרי זה מסמן לנו אופים האמיתיים של ישראל שהם עצמם הם גלויי תורה..'

ה. חביבין דברי סופרים-

הרב מסיים את הפסקה בדברי הירושלמי ע"ז (ב, ז)⁸:

חברייה בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה וחכך כייך הטוב שמעון בר בא בשם רבי יוחנן דודים דברי סופרים לדברי תורה וחביבים יותר מדברי תורה כי טובים דודין מייך. רבי בא בר כהן בשם בר פזי תדע לך שדברי סופרין חביבין יותר מדברי תורה שהרי רבי טרפון אילו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה מפני שעבר על דברי בית הלל חייב מיתה על שם ופורץ גדר ישכנו נחש.

⁷ הרא"ש כתב לשון 'כנתונים מסיני'.

⁸ וכע"ז בירושלמי סנהדרין (יא, ד) וברכות (א, ד).

דרשו חכמים שחביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה, אך צריך באור מדוע.

ומצינו בדבר מחלוקת ראשונים:

כתב הר"ן בדרשות (דרוש השביעי) וז"ל:

ונראה מסקנת הגמרא כר' יוחנן שאמר לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, רצה לומר **שעקר השכר הוא במה שיחדשו החכמים ובמה שיתקנו כדי לעשות סייג לתורה**. ולפיכך אמר לו ר' יהושע לר' ישמעאל כששאלו מפני מה אסרו גבינות של גויים, ולא רצה לגלות טעמן, מן הטעם שאמר בגמרא. ואמר לו היאך אתה קורא: כי טובים דודיך מיין או כי טובים דודיך אמר לו כי טובים דודיך, אמר לו אין הדבר כן שהרי חברו מלמד עליו שנאמר לריח שמנים טובים... ורמז על מה שאמרה בגמרא אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע חביבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה. וזו המימרא יתחוויר פירושה על הדרך שכתבנו. שאחר שכאשר יסכימו חכמים על גזרה אחת, תהיה מיד כאלו נאמרה למשה מפי הגבורה. באמת **שראו שיקבלו ישראל שכר גדול על מה שיקבלו הם מעצמם ברצונם מאשר יצום ויעשוהו בעל כרחם...**

והרב רבינו יונה ז"ל נתן טעם אחר בזה, לפי שידוע שיראת הש"י יסוד המצוות כמו שאמר: ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה. ותקנות החכמים וגדריהם הם יסוד לדרך היראה. כי יעשו גדר והרחקה פן תגע יד אדם באיסור התורה, כבעל השדה אשר יעשה גדר לשדהו מאשר יקר בעיניו פן יכנסו בו בני אדם. כענין שנאמר: ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרת. ורוב הגזרות והגדר וההרחקה מן האיסור [שלא יגע בן]הלא זה מעקרי התורה, והמרבה ליהרר יגיע אל השכר הגדול, כענין שנאמר: גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב. ועל כן אמר "חביבין עלי דברי סופרים" יותר מיינה של תורה, כי **גדריהם ומצותם הם עקרי המדות ומצות היראה שרבה כנגד מצות רבות, כי הוא היסוד להם.**

הר"ן הסביר שחביבות דברי סופרים משמעותה קבלת שכר גדול, והטעם הוא דדבר שמוסיפים ישראל על עצמם הוא יותר רצוי ומקובל לפני הקב"ה שרואה את אהבת ישראל אליו.

ר' יונה הסביר שדברי סופרים מבטאים את התוספות והסייגים שעשו חכמים לדברי תורה, וענין זה מחזק את היראה, והיראה היא יסוד ועיקר המצוות.

המשותף לביאורים אלו הוא צמצום הביטוי 'חביבין דברי סופרים', באמת תורה שבכתב חשובה יותר, אך ישנה נקודה מסויימת בה יש יתרון לדברי סופרים - קבלה מרצון או יראת שמים.

לעומת זאת הרב זצ"ל למד את הירושלמי כפשוטו, דברי סופרים חביבין באופן מהותי, לא מחמת חיזוק יראת ה' או מחמת הוכחת אהבת ה', אלא מצד עצמם, דברי סופרים חביבין באמת, מצד עצם עומק האלוקות הקבוע בלב ישראל, וקדושת כנס"י גדולה יותר מקדושת התורה שבכתב, וכ"כ הרב להדיא (מאורות הראי"ה ירח האיתנים עמ' תמג):

נודעת גדולת קדושת תושבע"פ עד שאמרו חז"ל (גיטין ס:) 'לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבע"פ'...

צריך לבאר כיון שכ"כ גדולה קדושת תושבע"פ, למה לא נכתבה בכתב? אמנם היא הנותנת, שענין תורה שבכתב היא קדושה שמתלבשת בקלף גשמי, אמנם יש קדושה גדולה שא"א שתתלבש בחומר גשמי כלל וכלל, וזהו קדושת תושבע"פ...

כלומר גדולה קדושת כנס"י מקדושת התורה!
ולדרך זו מובן דלא רק ביחס לעמ"י חביבין דברי סופרים, אלא אפ' קמי קוב"ה חביבים
הם, דכיון שתכלית התורה היא ישראל, ועל כן מקבל הי"ת את דבריהם של חכמי ישראל.

ונראה שזהו העומק במעשה בתנורו של עכנאי (ב"מ נט:), לאחר שנחלקו ר' יהושע ור'
אליעזר, 'אשכחיה רבי נתן לאליהו אמר ליה מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא אמר
ליה קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני...'
ומעודי תמהתי כיצד הקב"ה 'חייך' באותה שעה שהעולם עמד להחרב מחמת גודל
המחלוקת, ומהי משמעות 'נצחוני בני' ?
אכן לפי חדושו של הרב הדברים מאירים, הקב"ה ברא את התורה בשביל עמ"י, וע"כ
במקרה של מחלוקת בין פמליא של מעלה-האמת האלוקית לחכמי ישראל, ההלכה כדברי
חכמים - 'לא בשמים היא', וזהו 'נצחוני בני', אך אין זה גורם עצב בשמים, אדרבא, 'חייך',
שהרי זוהי התכלית שעמ"י יגלה את קדושתו ואלוקיותו הפנימית.

ו. סיכום

בצורה פשוטה תורה שבכתב קודמת לתושבע"פ, הן מבחינה כרונולוגית והן מבחינה
מהותית, ואין תושבע"פ אלא פרשנות או צורה ארצית לתורת ה'.
הרב חידש שמבחינה פנימית האמת היא להיפך, תכלית העולם היא עמ"י, מחשבתן של
ישראל קדמה לתורה, באומה הישראלית נטע הי"ת את אלוקותו – תושבע"פ, ולצורך גילוי
עומק אלוקי פנימי זה נוצרה תורה שבכתב.
מבחינה חיצונית ומציאותית אכן קדמה התורה לישראל, אך מבחינה מהותית מחשבתן
של ישראל קדמה לכל.
לפי זה פשוט שתוקף ההלכה הוא מחמת קבלת כלל ישראל, ולא מחמת חכמתם העצמית
של רבותינו.
לדרך זו מובן דדברי סופרים חביבים באמת שהם התכלית- האלוקות שבישראל, ועל כן
אפילו בפמליא של מעלה פוסקים הלכה לפי ישראל.